

Warszawa, dnia 6 maja 2022 r.

Szanowna Pani

B. C.

Radca Prawny

W odpowiedzi na pytanie sformułowane w korespondencji elektronicznej z dnia 4 kwietnia 2022r. Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych uprzejmie informuje, że w jej ocenie za niedopuszczalne uznać należy pełnienie funkcji obrońcy w postępowaniu karnym wykonawczym przez radcę prawnego pozostającego w stosunku pracy. Poza podniesionymi argumentami w piśmie Pani Mecenasa, w tym cytowanymi zapatrywaniami doktryny wyrażonymi w pracy zbiorowej pod red. J. Lachowskiego, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2021, które Komisja podziela, zwrócić należy uwagę na następujące kwestie.

W postępowaniu karnym wykonawczym na gruncie art. 8§1 i §2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 53 z późn. zm.)(dalej: Kkw) wyróżnia się obronę fakultatywną i obligatoryjną. Oczywistym przy tym jest także prawo do przyznania obrońcy z urzędu.

Zauważyć należy, że zgodnie z art. 1§2 Kkw w postępowaniu wykonawczym w kwestiach nieuregulowanych w Kkw stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 534 z późn. zm.)(dalej: Kpk). Mając na względzie przepisy art. 82 Kpk w związku z art. 1§2 Kkw obrońcą w postępowaniu wykonawczym może być jedynie osoba uprawniona do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych (zob. Kazimierz Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, wyd. IV, WKP 2017 – komentarz do art. 8, teza 33;

Krzysztof Dąbkiewicz, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, LEX/el.2020 – komentarz do art. 8 – Prawo do obrony formalnej, teza 8).

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że przepisy Kkw nie regulują bliżej trybu wyznaczenia obrony z urzędu, w konsekwencji powinny w tym przypadku znaleźć odpowiednie zastosowanie przepisy Kpk (zob. K. Postulski, op. cit. – teza 37; K. Dąbkiewicz, op. cit. – Prawo do pomocy obrońcy z urzędu, teza 1). Oznacza to w szczególności odpowiednie stosowanie art. 81 Kpk w związku z art. 1§2 Kkw – obrońcę z urzędu wyznacza prezes lub referendarz sądowy sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Kolejno zastosowanie znajdują odpowiednio przepisy art. 81a Kpk w związku z art. 1§2 Kkw, a także przepisy wydanego na podstawie art. 81a§4 Kpk rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2020r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu (Dz.U. z 2020r. poz. 1681)(do przepisów rozporządzenia, jako mających odpowiednie zastosowanie, odwołuje się K. Postulski, op. cit. – teza 37). Odnośnie powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości uwagi wymagają przepisy §3 pkt 1) i 2) oraz §6 (dotyczące odpowiednio przekazywanych przez rady okręgowe izb radców prawnych wykazów radców prawnych uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według ustawy o radcach prawnych, mających miejsce zamieszkania na obszarze właściwości danego sądu, deklarujących gotowość udzielania oskarżonym pomocy prawnej z urzędu, a także pozostałych radców prawnych uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów ustawy o radcach prawnych, mających miejsce zamieszkania na obszarze właściwości danego sądu oraz zasad ustalania przez prezesów właściwych sądów list obrońców). Zauważyć należy, że listy obrońców, o których mowa w §6 są podstawą do wyznaczania obrońców z urzędu przez prezesa sądu, sąd lub referendarza sądowego na zasadach określonych w §9 ust. 1 i 2 rozporządzenia.

W ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych przyjęcie odpowiedniego stosowania przepisów powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości do wyznaczania obrońcy z urzędu w postępowaniu karnym wykonawczym, oznacza w konsekwencji, że w zakresie procedury wyznaczania obrońców z urzędu przepisy §9 mają zastosowanie wprost, co skutkuje wyłączeniem radców prawnych pozostających w stosunku pracy. Nie sposób zaś, jak się wydaje, przyjąć, że obrońcą z wyboru

w postępowaniu wykonawczym mógłby być również radca prawny pozostający w stosunku pracy (odwołując się do powołanego przez Panią Mecenasa poglądu K. Dąbkiewicza, że postępowanie karne wykonawcze nie stanowi w ścisłym znaczeniu postępowania „w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe”, co mogłoby skłaniać do poglądu o dopuszczalności pełnienia funkcji obrońcy w postępowaniu karnym wykonawczym przez radcę prawnego pozostającego w stosunku pracy, a to mając na względzie literalne brzmienie art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych; t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 75 z późn. zm.). Prowadziłoby to bowiem do zróżnicowania statusu prawnego radców prawnych uprawnionych do obrony w postępowaniu wykonawczym w zależności wyłącznie od tego, czy obowiązków tych podjęli się z wyboru, czy zostały na nich nałożone z urzędu.

Mając powyższe na względzie w ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych obrońcą w postępowaniu wykonawczym może być wyłącznie radca prawny nie pozostający w stosunku pracy, przy czym zakaz zatrudnienia nie dotyczy pracowników badawczych i badawczo-dydaktycznych, a to z uwagi na postanowienia art. 8 ust. 6 zd. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych.

Opracowanie:

r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki

Przewodniczący

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

r.pr. Ryszard Wilmanowicz